

1. Inleiding

De kwaliteit van het onderwijs staat of valt met de kwaliteit van de docent. Wat weten we over de docenten in het beroepsonderwijs? In dit factsheet wordt een aantal relevante feiten en cijfers op een rijtje gezet.

2. Omvang en samenstelling

In totaal werken ongeveer 47 duizend mensen in de bve-sector. Van dit aantal is 56 procent docent, 2 procent directeur of manager en valt 42 procent onder de categorie 'overig personeel'. In het hbo werken ongeveer 30 duizend docenten.

Het aandeel 50-plussers onder het onderwijzend personeel is zeer groot en toegenomen van 52 procent in 2007 tot 57 procent in 2010. In 2011 is dat gedaald naar 55 procent. Het aandeel vrouwelijke docenten bedraagt 45 procent in de bve-sector, in het hbo ligt dit iets hoger. Het percentage vrouwelijke managers is in deze sector gestegen van 27 procent in 2007 naar 37 procent in 2011. Mannelijke docenten werken gemiddeld 0,9 fte, vrouwelijke docenten gemiddeld 0,7 fte.

3. Professionalisering

In het beroepsonderwijs bestaan zowel individuele als collectieve mogelijkheden en middelen voor professionele ontwikkeling van docenten.

De belangrijkste individuele mogelijkheden zijn de lerarenbeurs en de promotiebeurs. De lerarenbeurs bestaat sinds 2008 en geeft docenten eenmalig de mogelijkheid een opleiding te volgen. In het mbo is veel vraag naar (master)studies op het gebied van economie en recht en cursussen voor coaching. Recent onderzoek naar de lerarenbeurs is uitgevoerd door IVA (2010), CPB (2010) en Andersson Elffers Felix (2010). De promotiebeurs bestaat sinds 2011 en is bestemd voor een selectie groep (geselecteerd door de NWO) die vier jaar lang twee dagen per week wordt vrijgesteld.

Collectieve mogelijkheden worden vooral via cao's ontsloten. In het mbo heeft elk leraar recht op 59 professionaliseringsuren en daarnaast 107 uren per fte van de organisatorische eenheid.

Een specifieke thema betreft de medezeggenschap. Op 1 maart 2010 is de Wet op de Ondernemingsraden in de Bve-sector ingevoerd. Kijk op beroepsonderwijs voerde een nulmeting uit, zie het [nieuwsbericht van 2 juli 2011](#).

Afspraken m.b.t. professionalisering zijn vastgelegd in het 'bestuursakkoord MBO', dat is gebaseerd op de actieplannen 'focus op vakmanschap' en 'leraar 2020', het advies van de Onderwijsraad over goed opgeleide leraren en het Professioneel statuut. De plannen worden bewaakt door MBO 15.

4. De opleiding en het arbeidsmarktperspectief

Om docent in de bve-sector te worden, moet je (1) zijn afgestudeerd aan een lerarenopleiding of (2) in het bezit zijn van een tweedegraads onderwijsbevoegdheid, een diploma hbo of wo of mbo met minimaal drie jaar praktijkervaring en binnen twee jaar een bewijs van didactische bewaamheid halen of 93) een duaal opleidingstraject volgen waarbij je tijdens de opleiding in het ho deels in het onderwijs werkt. Je kunt lesegeven met een onderwijsbevoegdheid. Tevens is het mogelijk om een éénjarige kopopleiding te volgen na het behalen van een hbo- of wo-bachelor. Tot slot kun je als zij-instromer zonder onderwijsbevoegdheid aan de slag.

Uit onderzoek van de inspectie (steekproef) blijkt dat docenten in ruime mate worden ingezet buiten hun oorspronkelijke bevoegdheidssterrein en 40 procent van de instructeurs en onderwijsassistenten niet onder direct toezicht of directe verantwoordelijkheid van een bevoegd docent werkt.

In de lerarenopleiding wordt relatief weinig aandacht besteed aan het specifieke karakter van het beroepsonderwijs. In 2011 adviseerde de Onderwijsraad de opleidingen voor leraren vmbo en mbo aan te passen, zowel voor de tweedegraads opleidingen in de algemeen vormende vakken, de beroepsgerichte vakken en in het stelsel als geheel.

Het aantal leraren in de bve-sector daalt langzaam. In 2010 werken er bijna 11 procent minder dan in 2004. Het aantal directieleden in de bve-sector daalt van 563 in 2004 naar 290 in 2010.

5. Tevredenheid van leerlingen over docenten

Uit de meeste onderzoek blijkt dat leerlingen en studenten redelijk tevreden zijn over de docenten. Uit de JOB-monitor 2012, een onderzoek onder meer dan 200 duizend mbo-studenten, blijkt dat 65 procent van de studenten positief is over het contact met docenten en slechts 9 procent negatief. Van de repondenten vinden 59 procent de docenten goed. Zowel het oordeel over de docenten als het onderlinge contact laat een stijgende tendens is.

6. Beleidsperspectief

Om het dreigende tekort aan gekwalificeerde docenten tegen te gaan, heeft de overheid een aantal maatregelen genomen. Op de website “werken in het onderwijs” zijn de onderstaande maatregelen beschreven.

- (1) Docenten krijgen een betere beloning en meer carrièremogelijkheden, onder meer via de functiemix. De afspraken over de functiemix zijn vastgelegd in het convenant leerkracht van Nederland. Voor het hbo en de bve-sector zijn aparte versies gemaakt.
- (2) Leraren kunnen via de lerarenbeurs een bachelor- of masteropleiding volgen.
- (3) Versterken van de positie van de leraar, zoals beschreven in het actieplan leerkracht.
- (4) Verminderen van de werkdruk voor leraren.

Lees meer over het beleidsperspectief op de website van kijk op beroepsonderwijs, [nieuwsbericht van 29 januari](#).

7. Bronnen

Voor dit overzicht is gebruik gemaakt van:

- OCW; OCW in kerncijfers 2007 – 2011; mei 2012;
- Onderwijsinspectie ; onderzoek bevoegdheden docenten mbo; maart 2012;
- Onderwijsraad; goed opgeleide leraren voor het (v)mbo; april 2011;
- Onderwijsraad; kiezen voor kwalitatief sterke leraren; januari 2013
- ResearchNed; JOB-monitor 2012; juni 2012;
- Rijksoverheid; website werken in het onderwijs;
- Sectorbestuur onderwijs – arbeidsmarkt. website.

Meer weten over de docenten in het beroepsonderwijs?
Neemt contact op met Kijk op beroepsonderwijs.